

Załącznik do Uchwały XXXIII/398/13

Sejmiku Województwa Podlaskiego

z dnia 29 listopada 2013 r.

ZAŁOŻENIA POLITYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO NA ROK 2014

BIAŁYSTOK 2013

Spis treści

WSTĘP.....	3
Budżet województwa w latach 2007 – 2012.....	4
Realizacja budżetu samorządu Województwa Podlaskiego w I poł. 2013	7
Wieloletnia Prognoza Finansowa	9
Uwarunkowania społeczno-gospodarcze do przygotowania realizacji założeń budżetu województwa podlaskiego na 2014 rok	11
Wydatki budżetu województwa w podstawowych obszarach rozwoju 2014 roku	17
TRANSPORT	20
OCHRONA ZDROWIA	22
KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE.....	25
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	26
PROMOCJA I TURYSTYKA.....	28
KAPITAŁ LUDZKI	28
INNE.....	29
PODSUMOWANIE.....	30
Spis tabel	32
Spis wykresów	32

WSTĘP

Zakres działania samorządu województwa obejmuje wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim i niezastrzeżonych ustawami, na rzecz organów administracji rządowej. Obejmują one wiele sfer życia społeczno-gospodarczego i dotyczą takich obszarów jak: edukacja, ochrona zdrowia, kultura, pomoc społeczna, polityka wiejska, ochrona środowiska, kultura fizyczna, turystyka, rynek pracy, transport zbiorowy i drogi publiczne czy zagospodarowanie przestrzenne.

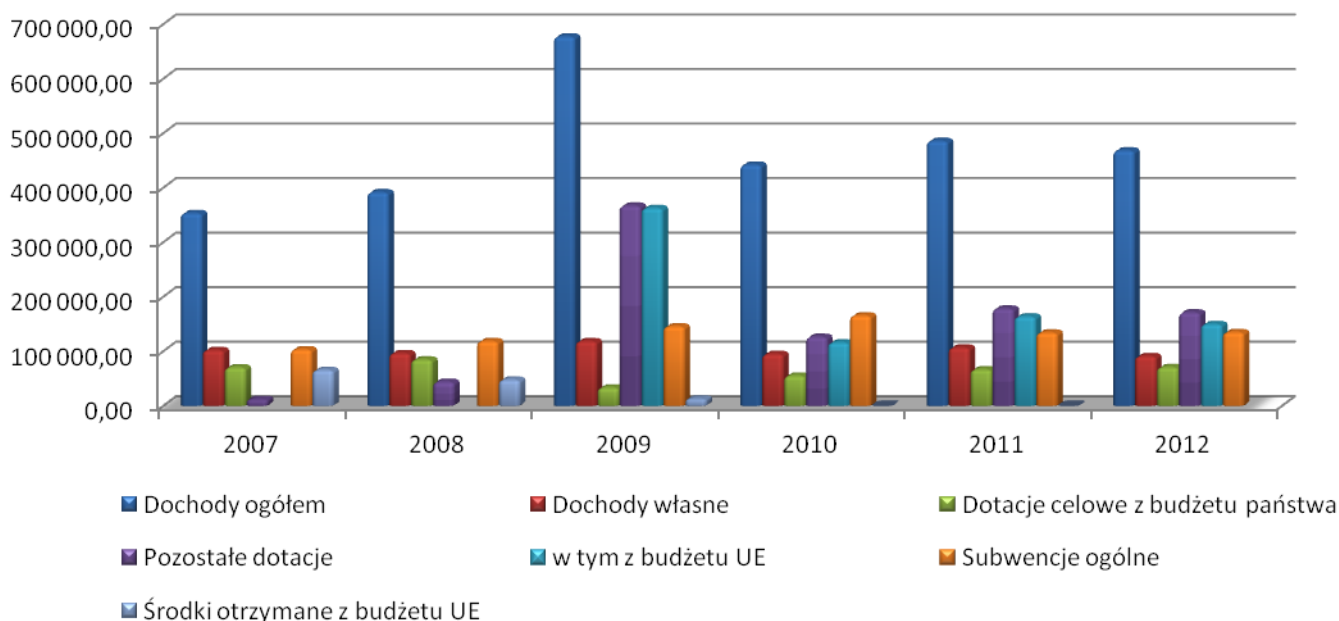
Samorząd województwa podlaskiego, kierując się zasadą świadomego i odpowiedzialnego kreowania polityki regionalnej, każdorazowo przed przystąpieniem do prac nad budżetem samorządu województwa na kolejny rok, dokonuje wstępnej oceny potrzeb rozwojowych, zarówno o charakterze inwestycyjnym jak i nieinwestycyjnym. *Założenia polityki społeczno-gospodarczej na 2014 rok* są dokumentem mającym wspomagać proces tworzenia budżetu oraz kreowania polityki regionalnej, prezentując skalę potrzeb rozwojowych w poszczególnych sferach działalności samorządu.

Tegoroczny dokument ma szczególne znaczenie z uwagi na fakt przyjęcia 09.09.2013 roku zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku oraz prowadzonych prac programowych nad nową perspektywą budżetową UE 2014-2020, w tym nowym Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego. Zagadnienia poruszane w *Założeniach* wskazują na kierunkowe potrzeby rozwojowe, których wyboru dokonywać będą uprawnione do tego organy tj. Sejmik oraz Zarząd Województwa Podlaskiego, co w kontekście nadchodzącej perspektywy 2014-2020 ma bardzo istotne znaczenie.

Budżet województwa w latach 2007 – 2012

Kreowanie zmian w sferze społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego jest uwarunkowane wydatkowaniem odpowiednich środków finansowych, niezbędnych dla realizowania efektywnej polityki rozwoju. Samorząd województwa podlaskiego podejmuje działania w oparciu o przyjmowany corocznie budżet. Niestety, plany rozwojowe są ograniczone przez możliwości finansowe budżetu, który jedynie w niewielkim stopniu pochodzi z dochodów własnych województwa. Zasadnicza jego część opiera się na dotacjach celowych i subwencjach. Takie źródło pochodzenia środków finansowych oznacza, że możliwościami ich wydatkowania są ściśle określone. Strukturę budżetu, z uwzględnieniem jej dynamiki w latach 2007-2012, przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1. Dochody Województwa Podlaskiego wg. źródeł ich pochodzenia (wykonanie) w tys. zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Województwa Podlaskiego z lat 2007-2012

Do roku 2009 obserwowany był stały wzrost dochodów województwa podlaskiego. Skokowy przyrost dotyczył w szczególności roku 2009, co wynikało głównie z przyjęcia przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku zadań związanych z wdrażaniem programów operacyjnych w ramach Narodowej Strategii Spójności, finansowanych funduszami unijnymi. Duży wzrost dochodów w roku 2009 związany był z rozpoczęciem podpisywania umów o dofinansowanie w ramach RPOWP w tym roku dla perspektywy finansowej 2007-2013. W latach 2010-2012 wysokość dochodów województwa podlaskiego otrzymanych z budżetu Unii Europejskiej na realizację programów operacyjnych spadła i ustabilizowała się na poziomie stanowiącym ok. 1/3 wartości z roku 2009.

Dla porównania w ramach Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013 do budżetu województwa podlaskiego ma trafić 1.244,41 mln euro z funduszy unijnych, natomiast w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 alokacja dla województwa podlaskiego wyniosła 109,89 mln euro.

Poniższe zestawienie obrazuje dochody Województwa Podlaskiego w latach 2007-2012 w podziale na główne źródła przychodów w wartościach bezwzględnych oraz dynamikę wzrostu w kolejnych latach.

Tabela 1. Dochody Województwa Podlaskiego według źródeł ich pochodzenia (wykonanie) w tys. zł

Dochody	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dochody ogółem	353 443	391 827	677 449	442 258	485 926	468 290
Dochody własne	102 099	96 380	118 434	95 016	106 707	91 138
Dotacje celowe z budżetu państwa	70 505	84 867	33 544	55 231	66 707	70 830
Pozostałe dotacje	11 678	44 113	367 129	126 522	178 267	171 289
w tym z budżetu UE			362 707	116 019	163 721	149 796
Subwencje ogólne	103 486	118 516	145 669	165 487	134 246	135 032
Środki otrzymane z budżetu UE	65 673	47 949	12 671	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Województwa

Tabela 2. Tempo zmian w dochodach Województwa Podlaskiego według źródeł w latach 2007-2012 (w %)

	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
Dochody ogółem	37%	11%	73%	-35%	10%	-4%
Dochody własne	41%	-6%	23%	-20%	12%	-15%
Dotacje celowe z budżetu państwa	81%	20%	-60%	65%	21%	6%
Pozostałe dotacje	-10%	278%	732%	-66%	41%	-4%
w tym z budżetu UE				-68%	41%	-9%
Subwencje ogólne	1%	15%	23%	14%	-19%	1%
Środki otrzymane z budżetu UE	102%	-27%	-74%	-100%	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Województwa Podlaskiego z lat 2007-2012

Zadania realizowane z budżetu województwa wynikają, w przypadku istotnych finansowo przedsięwzięć, w szczególności inwestycyjnych, z decyzji organów samorządu województwa podlaskiego. W pozostałych przypadkach są one związane z realizacją bieżących zadań Urzędu Marszałkowskiego w Białymstoku oraz podległych mu jednostek. Wydatki budżetu obejmują zarówno zadania własne samorządu

województwa podlaskiego, jak też zadania bieżące oraz inwestycyjne z zakresu administracji rządowej, tak zlecone, jak też wynikające z zawartych porozumień.

Realizacja budżetu w podziale na dochody i wydatki na przestrzeni lat 2007-2012 przedstawia się następująco:

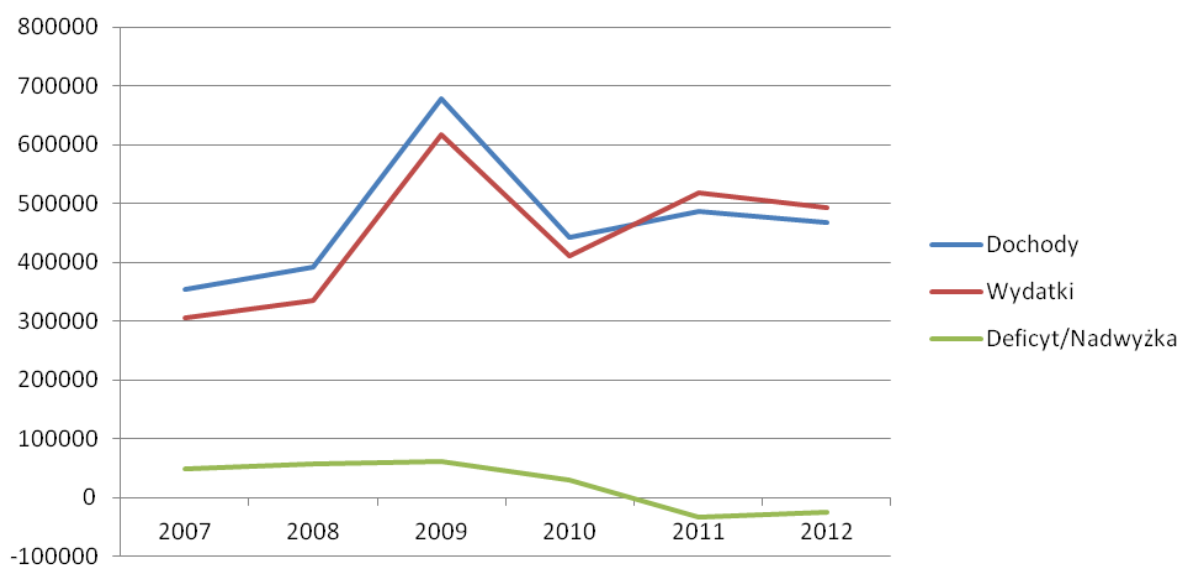
Tabela 3. Realizacja budżetu Województwa Podlaskiego w podziale na dochody i wydatki (wykonanie) w tys. zł

Budżet	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dochody	353 443	391 827	677 449	442 260	485 926	468 290
Wydatki	304 952	334 514	616 425	411 680	518 225	492 154
Deficyt/Nadwyżka	48 492	57 313	61 024	30 580	-32 299	-23 864

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Województwa Podlaskiego z lat 2007-2012

Realizację budżetu w latach 2007-2012 w ujęciu dynamicznym przedstawia poniższy wykres:

Wykres 2. Realizacja budżetu Województwa Podlaskiego w podziale na dochody i wydatki (wykonanie) w tys. zł

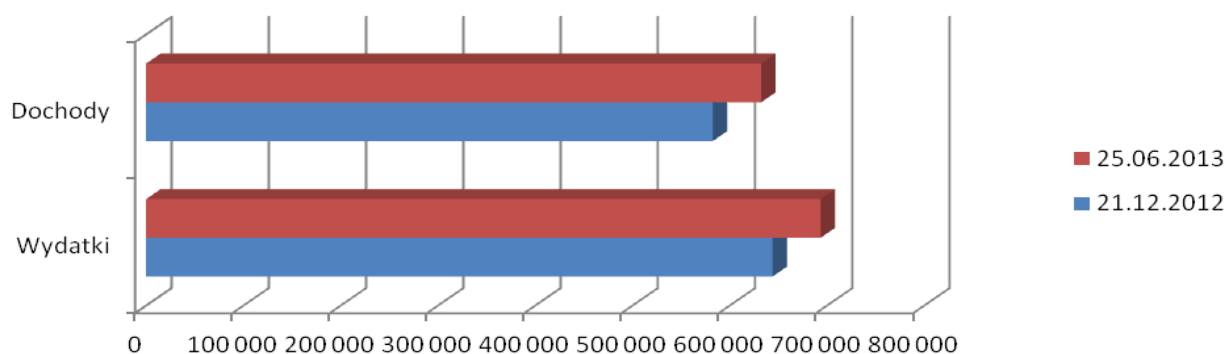
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Województwa Podlaskiego z lat 2007-2012

Budżet województwa w roku 2011 zamknął się deficytem w wysokości 32 299 zł, który został sfinansowany nadwyżką budżetową (22 299 zł), oraz kredytem bankowym w kwocie 10 000 000 zł. W roku 2012 deficyt budżetowy był niższy i zamknął się kwotą 23,864 mln zł i został sfinansowany nadwyżką budżetową z lat ubiegłych w kwocie 9,775 mln zł oraz kredytem długoterminowym w kwocie 14,088 mln zł.

Realizacja budżetu samorządu Województwa Podlaskiego w I poł. 2013

Budżet samorządu województwa podlaskiego przyjęty został przez Sejmik Województwa Podlaskiego w dniu 21.12.2012r.¹

Wykres 3. Budżet Województwa Podlaskiego w podziale na dochody i wydatki w tys. zł (plan budżetu na 21.12.2012 oraz po zmianach na dzień 25.06.2013)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Budżetu Województwa Podlaskiego na rok 2013 wraz ze zmianami

W budżecie przyjętym 21.12.2012 dochody określono na kwotę 582 790 375 zł, a wydatki na kwotę 644 179 392 zł. Deficyt budżetowy w kwocie 61 389 017 zł zamierzano pokryć wolnymi środkami w kwocie 16 106 222 zł oraz zaciąganych kredytów w kwocie 45 282 795 zł.

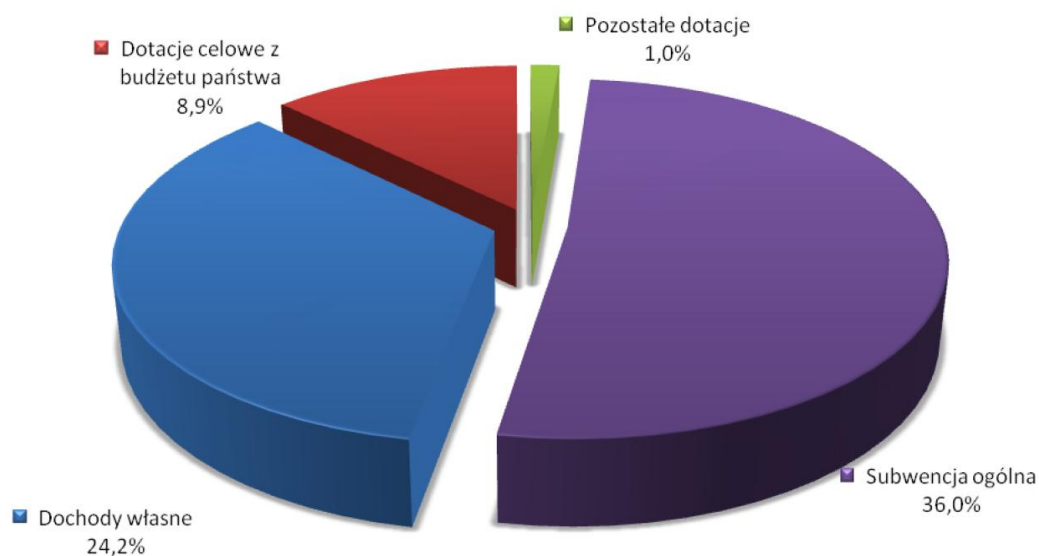
Wskutek wprowadzonych w trakcie I półrocza 2013 r. zmian plan dochodów zwiększono o 49 689 709 zł, z uwagi na:

- zwiększenie dotacji na zadania zakresu administracji rządowej o 10 595 713 złotych,
- zwiększenie dotacji z jednostek samorządu terytorialnego i funduszy celowych o 3 139 325 złotych,
- zwiększenie dotacji celowej o 32 108 870 złotych,
- zwiększenia dochodów własnych o 891 257 złotych,
- zwiększenie subwencji o 2 954 543 złotych.

Zwiększony plan wydatków wzrósł z kolei o 49 338 866 zł. W efekcie zmian uzyskano budżet po stronie dochodowej w kwocie 632 480 084 zł i po stronie wydatkowej w kwocie 693 518 258 zł.

¹ Uchwała Nr XXIV/282/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego w dniu 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia budżetu województwa podlaskiego na rok 2013.

Wykres 4. Struktura dochodów wykonanych w ciągu I półrocza 2013 roku

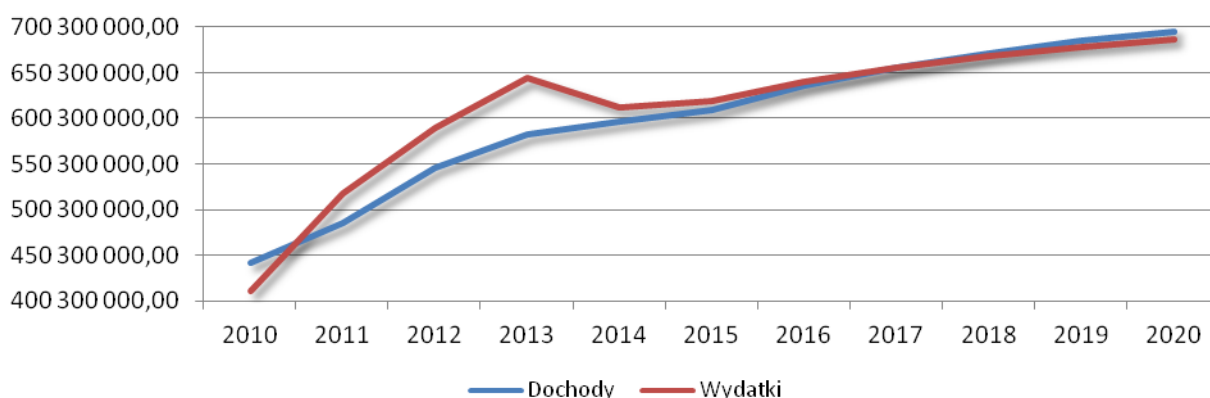
Źródło: Opracowanie na podstawie Informacja z wykonania budżetu województwa podlaskiego i kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej województwa podlaskiego za I półrocze 2013 roku

Według Informacji z wykonania budżetu województwa podlaskiego za I półrocze 2013 roku, zrealizowane dochody stanowiły 37,7 % kwoty określonej w planie po zmianach (stan na 26.06.2013), natomiast zrealizowane wydatki ogółem stanowiły 24,9 % kwoty określonej w planie po zmianach (stan na 26.06.2013).

Wieloletnia Prognoza Finansowa

Przedstawiona poniżej wieloletnia prognoza finansowa budżetu Województwa Podlaskiego w perspektywie do 2020 r. przybliżyć ma sytuację finansową samorządu województwa podlaskiego.

Wykres 5. Wieloletnia prognoza finansowa budżetu Województwa Podlaskiego (w tys. zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Podlaskiego na lata 2013 – 2026²

Wieloletnia prognoza finansowa budżetu Województwa Podlaskiego w wartościach bezwzględnych do roku 2020 przedstawia się następująco:

² Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXIV/281/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 grudnia 2012r.; z racji na projektowanie budżetowe uwzględniające potrzeby współfinansowania projektów unijnych w perspektywie 2014-2020 w dalszej części opracowania prezentowane będą dane do roku 2020.

Tabela 4. Wieloletnia prognoza finansowa budżetu Województwa Podlaskiego (w tys. zł)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody	442 258,93	485 926,41	546 772,39	582 790,38	596 883,28	609 526,89	635 923,39	655 968,22	670 865,07	686 200,21	696 114,31
Wydatki	411 681,05	518 224,97	590 251,23	644 179,39	612 462,57	619 622,33	640 643,85	656 292,75	669 134,66	678 871,74	687 457,01
Deficyt/ Nadwyżka	30 577,88	-32 298,56	-43 478,84	-61 389,02	-15 579,29	-10 095,45	-4 720,46	-324,53	1 730,41	7 328,47	8 657,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Podlaskiego na lata 2011 – 2020

W obecnej prognozie zakłada się utrzymanie deficytu budżetowego do 2013 roku oraz stopniowe zmniejszanie zadłużenia, a w latach następnych kontynuację ostrożnościowej polityki zbilansowanego budżetu.

Uwarunkowania społeczno-gospodarcze do przygotowania realizacji założeń budżetu województwa podlaskiego na 2014 rok

W czerwcu br. Rada Ministrów skorygowała Założenia projektu budżetu państwa na rok 2014. Potrzeba weryfikacji przedmiotowego dokumentu była skutkiem wyraźnego pogorszenia się koniunktury w zewnętrznym otoczeniu Polski. Taka sytuacja pociągnęła za sobą istotne dla prowadzenia polityki gospodarczej zmiany makroekonomiczne. W sposób oczywisty niekorzystna zmiana uwarunkowań zewnętrznych przełożyła się - na większe od pierwotnie przewidywanego - spowolnienie wzrostu gospodarczego w kraju.

W roku 2012 realna dynamika PKB była nadal dodatnia, jednak wyraźnie niższa niż potencjalne możliwości polskiej gospodarki. Istotnym jest, że w roku poprzedzającym 2011 rzeczywisty poziom PKB był jeszcze nieznacznie wyższy od potencjalnego. W konsekwencji powstała ujemna luka produktowa na poziomie ok. minus 1,5% potencjalnego PKB.

Ujemna luka produktowa oznacza istotne pogorszenie uwarunkowań zewnętrznych zaistniałych w kolejnych latach. W odniesieniu do okresu 2009-2011 relacja rzeczywistego do potencjalnego PKB była dodatnia. Negatywny wynik tego miernika w roku 2012 oznacza, iż w gospodarce krajowej mamy do czynienia z nierównowagą.

Ocenia się, że perspektywy wzrostu gospodarczego w UE w roku 2013 nie są optymistyczne. Sytuacja taka wynika m.in. z konieczności kontynuowania redukcji deficytów finansów publicznych w poszczególnych państwach UE oraz niechęcią do podejmowania ryzyka wobec niepewnych perspektyw wzrostu gospodarczego. Oznacza to, że rok 2013 będzie kolejnym po 2012r. okresem stagnacji gospodarce krajów Unii, będącej najważniejszym partnerem handlowym Polski. Niewielkiej poprawy oczekuje się w drugiej połowie br., co wpłynie na polepszenie koniunktury w roku następnym. Eksperci oczekują, że w 2014r. w Unii Europejskiej będzie miała miejsce niewielka poprawa koniunktury. W związku z pozytywnymi prognozami w skorygowanych założeniach przyjęto, że produkt krajowy brutto wzrośnie w ujęciu realnym o 2,5 %. Przyjęto ponadto nieznaczny wzrost przeciętnego wynagrodzenia (nominalny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej oszacowano na poziomie 103,5%, przy czym taką samą wartość założono dla wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw). Średnioroczną inflację w 2014r zaplanowano na poziomie 2,4% (wobec prognozowanej dla 2013r. w wysokości 1,6%), zaś stopę bezrobocia założono na niezmiennym do planowanego za rok 2013 poziomie, tj. 13,8%.

Ostatecznie zaplanowano, że deficyt budżetu państwa na 2014r. nie będzie wyższy niż 55 mld zł. Podstawowym źródłem dochodów budżetu państwa pozostaną wpływy z podatków pośrednich – VAT i podatku akcyzowego. Założono, że w 2014 r. stawki VAT pozostaną takie same jak w 2013r. Fundusz wynagrodzeń w jednostkach sektora finansów publicznych pozostanie zamrożony. Wyjątkiem w tym zakresie ma być sektor samorządowy oraz wynagrodzeń pracowników publicznych szkół wyższych, które mają rosnąć w nominalnym tempie 9,14 proc. rocznie.

Województwo Podlaskie funkcjonuje w realiach zbieżnych z występującymi na obszarze całego kraju. Niemniej jednak konstruując budżet należy mieć na uwadze specyfikę tego regionu i wynikające z tego możliwości, ale także ograniczenia, tak w sferze zasobów materialnych, jak też demograficznych, czy związanych z swego rodzaju zaszłościami, skutkującymi negatywnie m.in. na infrastrukturę, a co za tym także na gospodarkę. Oczywiście jest, że wiele obszarów wymaga znacznie szerzej zakrojonych działań dostosowawczych niż w innych rejonach kraju. Historyczne niedoinwestowanie tego regionu obniża potencjalne możliwości dochodowe samorządu województwa, a także wpływa na większą skłonność młodej, wykształconej kadry do migracji. Aby nastąpiły w tym zakresie zauważalne zmiany potrzeba znacznych środków finansowych i czasu.

Tabela 5. Dochody Województwa Podlaskiego (wykonanie) w latach 2009-2012 według źródeł ich pochodzenia w tys. PLN

	2009	2010	2011	2012
Dochody ogółem	677 449,4	442 258,9	485 926,4	468 290,1
Dochody własne	118 434,2	95 016,8	106 707,0	91 138,2
Dotacje celowe z budżetu państwa	33 544,9	55 231,8	66 707,3	70 830,7
Pozostałe dotacje	367 129,7	126 522,6	178 266,7	171 289,5
w tym: z budżetu UE	362 707,4	116 019,4	163 720,6	149 796,2
Subwencje ogólne	145 669,6	165 487,7	134 245,5	135 031,7
Środki otrzymane z budżetu UE	12 671,0	0,0	0,0	0,0
Wydatki	616 425,2	411 679,8	518 225,0	492 154,2
Nadwyżka/Deficyt	(-) 61 024,2	(-) 30 579,1	(-) 32 298,6	(-) 23 864,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Województwa Podlaskiego z lat 2007-2012

Założono, że w roku 2013 dochody budżetu województwa wyniosą 650.536,3 tys. PLN, z czego kwota 279.704,3 tys. PLN będzie obejmowała dochody majątkowe, pozostała wartość w wysokości 370.832,3 tys. PLN będzie dotyczyła dochodów bieżących. Wydatki ogółem mają wynieść w roku bieżącym 711.574,8 tys. PLN, z czego na majątkowe przypadnie kwota: 364.030,6 tys. PLN, a na bieżące: 347.544,2 tys. PLN.

Przyjęta prognoza zakłada deficyt w wysokości (-) 61.038, 2 tys. PLN (Uchwała Sejmiku Nr XXXII/338/13 z dn. 21.10.2013r.)

Ze wstępnej projekcji budżetu województwa podlaskiego na rok 2014 wynika, że dochody ogółem wyniosą 621.310,2 tys. PLN, z czego na dochody bieżące przypadnie kwota 254.808,2 tys. PLN. Uwzględniając prognozowane wydatki bieżące na poziomie 338.886,6 tys. PLN, deficyt budżetowy w roku przyszłym może zamknąć się kwotą na poziomie (-) 84.078,5 tys. PLN.

Sytuacja taka potwierdza, że w gospodarce województwa występują tendencje zbieżne z innymi regionami oraz ogólnymi trendami w gospodarce krajowej. Pozytywne symptomy są wprawdzie zauważalne, jednakże nadal mamy do czynienia ze spowolnieniem. Wymusza to bardzo racjonalne podejście do wydatków, zwłaszcza, że korzystanie ze środków pomocowych UE w trwającej i zbliżającej się perspektywie finansowej wymaga udziału własnego.

Analizy przeprowadzone przez Podlaskie Obserwatorium Rynku Pracy i prognoz Gospodarczych (wg danych na koniec 2012r. potwierdzają, że sytuacja społeczno-gospodarcza województwa podlaskiego nie odbiegała w sposób zasadniczy od występującej na terenie całego kraju.

Porównanie wartości wybranych kategorii ekonomicznych dla województwa podlaskiego oraz całego kraju:

- 1) Liczba ludności woj. podlaskiego, oszacowana na koniec września 2012r. wyniosła 1199 osób, co w porównaniu ze stanem z końca 2011r. oznacza jej spadek o ok. 2 tys. osób,
- 2) Inflacja oszacowana na koniec II kwartału 2011 wyniosła 4,1%, czyli o 0,3 pkt. proc. mniej niż w I kwartale 2011r.,
- 3) Przeciętne wynagrodzenie podlaskich pracowników wynosiło na koniec grudnia 2012r. 3.366,4 zł i było niższe niż ogólnokrajowe – średnio o ok. 745,3 zł. W grudniu 2012r. wzrosło w stosunku do miesiąca poprzedniego o 253,0 zł, jednak zmalało w relacji do grudnia 2011r. – o 57,9 zł,
- 4) W końcu III kwartału 2012r. liczba ludności Polski była wyższa zarówno w porównaniu do poprzedniego kwartału – o ok. 16 tysięcy, jak też w relacji do analogicznego okresu roku ubiegłego - o 7 tysięcy,
- 5) W grudniu 2012r. inflacja liczona dla całego kraju spadła o 0,1 pkt. procentowego w porównaniu do listopada 2012r. oraz o 1,9 pkt. procentowego w odniesieniu do analogicznego okresu roku ubiegłego,

- 6) Przeciętna płaca w kraju wzrosła o 331,1 w odniesieniu do poprzedniego miesiąca i wyniosła 4.111,7 zł, porównując analogiczny okres roku ubiegłego wzrosła o 96,3 zł,
- 7) Pogorszenie się sytuacji na rynku pracy odzwierciedlał zwiększający się wskaźnik stopy bezrobocia, która w woj. podlaskim w grudniu 2011r. wyniosła 14,1 % wobec 12,5% w kraju, przy czym w ciągu następnych 12 miesięcy stopa bezrobocia wzrosła o 0,5% wobec wzrostu dla całego kraju o 0,9% i wyniosła na koniec grudnia 2012r. 14,6% wobec 13,4% w kraju. W końcu grudnia 2012r. br. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 68 705 osób i była o 1961 osób większa od zanotowanej w poprzednim miesiącu i o 2 785 osób większa niż w grudniu ubiegłego roku.

Badania rynku przeprowadzone przez Główny Urząd Statystyczny (opracowane na koniec października 2013r.) wskazują na pozytywny ogólny klimat koniunktury w przedsiębiorstwach, mających swoją siedzibę na terenie województwa podlaskiego. W przetwórstwie przemysłowym oceny dotyczące bieżącego i przyszłego portfela zamówień oraz produkcji są korzystne. Pomimo to przedsiębiorcy planują redukcje zatrudnienia. W odniesieniu do cen wyrobów przemysłowych można oczekiwać ich dalszego wzrostu. Skala wzrostu cen będzie się utrzymywać na poziomie z ostatniego okresu.

Przewiduje się, że koniunktura w budownictwie będzie się obniżać. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa w tym obszarze działalności gospodarczej oceniana jest niekorzystnie, a diagnozy i prognozy portfela zamówień są mniej optymistyczne niż we wrześniu br. Również w tej branży przedsiębiorcy zapowiadają spadek zatrudnienia. Sytuacja taka implikować może dalsze obniżanie się cen.

Pogorszeniu ulega ogólny klimat koniunktury w handlu hurtowym. Oczekiwana sprzedaż będzie prawdopodobnie niższa niż w okresach poprzedzających, co spowoduje pogorszenie sytuacji finansowej podmiotów z tej branży. Redukcje zatrudnienia w najbliższych trzech miesiącach mogą się nieznacznie zwiększyć. Przedsiębiorcy spodziewają się, że ceny mogą nadal rosnąć. Optymistyczne jest, że tendencja ta może być wolniejsza niż oczekiwano.

Podobne tendencje zdiagnozowano w odniesieniu do ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym. Obszar ten został oceniony bardziej niekorzystnie niż przed miesiącem. Prognozy sprzedaży oraz sytuacji finansowej podmiotów działających w tej branży są negatywne, gorsze od formułowanych we wrześniu br. Realnym jest, że skala zmniejszenia zatrudnienia może być nieznacznie wyższa od wcześniej założonej.

Pozytywnym jest, że przedsiębiorcy przewidują, że w ciągu pozostałych miesięcy br. oraz w styczniu 2014r. ceny towarów będą rosły nieznacznie wolniej niż oczekiwano.

Korzystne symptomy dla koniunktury działalności zaobserwowały podmioty działające w sekcji informacji i komunikacji oraz w transporcie i gospodarce magazynowej. W stosunku do oczekiwań sprzed miesiąca nastąpiła poprawa nastrojów.

Również bardziej optymistyczne oceny dotyczą sfery działalności gospodarczej związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Największy odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności gospodarczej w październiku br. został odnotowany w jednostkach prowadzących działalność z zakresu przetwórstwa przemysłowego (10,3%), dalej w sferze usług (6,1%), handlu detalicznego (5,3%), handlu hurtowego (2,0%), budownictwa (0,6%).

Bariery wskazywane przez przedsiębiorców, to najczęściej niedostateczny popyt na rynku krajowym, koszty zatrudnienia oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu.

Reasumując otoczenie zewnętrzne i wynikające z tego uwarunkowania dla podmiotów gospodarczych działających na terenie województwa podlaskiego są w głównych obszarach zbieżne do występujących w pozostałych województwach. Nie bez znaczenia jest tu jednak specyfika regionu i pewne zaszłości gospodarcze, mające wpływ chociażby na efektywność działania podmiotów w wielu branżach. W sposób bezpośredni relatywnie mniej korzystne warunki ekonomiczno-społeczne implikują niższe przychody, niższą rentowność (również dochody), niższe pensje. Tym samym wpływy do budżetu województwa chociażby z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) są relatywnie niższe.

Uwzględniając wciąż niezadawalającą sytuację w transporcie regionalnym, dostępność naszego województwa ogranicza w sposób zasadniczy skłonność do inwestowania podmiotom z zewnątrz (w tym zagranicznym). Oznacza to niestety mniejsze wpływy do budżetu województwa z tytułu podatków od osób prawnych (CIT).

Ogólne tendencje na rok przyszły mające wpływ na koniunkturę gospodarczą są umiarkowanie korzystne. Wynika to z faktu, że trwająca na obszarze UE od blisko trzech lat recesja obniżyła w ostatnim okresie tempo, w pewnych sferach widać nawet pewne ożywienie. Niemniej jednak, na odczuwalny dla gospodarki efekt należy poczekać, co najmniej 2-3 lata. Tradycyjne obszary działalności gospodarczej wymagają istotnego wzrostu popytu zewnętrznego. Niska skłonność do inwestowania, będąca skutkiem niekorzystnej sytuacji na rynku pracy i niepewnej sytuacji w strefie euro. Dodatkowo rosnące koszty utrzymania przy realnie niższych dochodach, ograniczają w istotny sposób nawet popyt wewnętrzny.

Uwzględniając powyższe na pozytywny i zauważalny efekt w gospodarce kraju, a tym bardziej regionu (o relatywnie mniejszym potencjale) należy poczekać. Sytuacja gospodarcza krajów strefy euro wymaga stabilizacji, której można oczekiwać w dłuższym horyzoncie czasowym. Bezrobocie niestety nadal rośnie - chociaż w nieznacznie mniejszym stopniu - a zaabsorbowanie „wolnej” siły roboczej wymaga specjalnych, ustawowych uregulowań i niestety czasu (długa procedura legislacyjna).

Należy podkreślić, że wdrażanie programów unijnych, w ramach poprzedniej (ZPORR) oraz bieżącej (2007-2013) perspektywy finansowej wpłynęło w zasadniczy sposób na poprawę uwarunkowań ekonomiczno-społecznych do prowadzenia działalności nie tylko w sferze gospodarczej, ale także kulturalnej, oświatowej, zdrowotnej i społecznej w szerszym kontekście. Dzięki realizacji projektów współfinansowanych środkami pomocowymi z UE wizerunek województwa podlaskiego ulega systematycznej poprawie. Dotyczy to wielu obszarów i sfer działania, począwszy od infrastruktury, mającej wpływ na atrakcyjność inwestycyjną regionu, poprzez inwestycje poprawiające innowacyjność i konkurencyjność podmiotów gospodarczych, realizację przedsięwzięć wykorzystujących walory przyrodnicze Podlasia, a skończywszy na inwestycjach skierowanych bezpośrednio do człowieka, postrzeganego, jako kapitał będący w dużej mierze siłą motoryczną dalszego rozwoju województwa. Środki finansowe, których województwo podlaskie może oczekiwać w następnym okresie finansowania, z uwagi na wyższą niż w bieżącym okresie kwotę dają podstawy do optymizmu. Planowana wysokość wsparcia w nowej perspektywie finansowej UE (2014-2020) wynikająca z podstawowych założeń Polityki Spójności w kontekście wspierania przedsiębiorczości, bardzo pozytywne wpłynie na kontynuowanie działań umacniających dalszy rozwój naszego województwa.

Wydatki budżetu województwa w podstawowych obszarach rozwoju 2014 roku

Rozwój społeczno-gospodarczy województwa podlaskiego jest procesem złożonym i wielowymiarowym, uzależnionym od bardzo wielu czynników zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych. Proces ten jest wypadkową działań wielu podmiotów prywatnych oraz publicznych a także instytucji z sektora organizacji pozarządowych. Na tym tle nie należy przeceniać możliwości Samorządu Województwa Podlaskiego w stymulowaniu wzrostu gospodarczego oraz poprawiania warunków życia w województwie. Niemniej jednak Samorząd jako instytucja współuczestnicząca w podziale środków unijnych, tworząca strategię rozwoju województwa a jednocześnie przeprowadzająca wiele bezpośrednich działań i inwestycji, również w wymiarze ponadlokalnym, odgrywa w tym względzie bardzo istotną rolę.

Pomimo iż kwestie związane z rozwojem społeczno-gospodarczym województwa dotyczą wszystkich sfer życia co ma swoje odzwierciedlenie w strategii rozwoju województwa, to przy formowaniu założeń polityki społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego należy przede wszystkim odnieść się do obszarów pozostających w sferze bezpośredniego oddziaływania Samorządu. Uwzględniając zapisy nowoprzyjętej Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020³ oraz w celu zapewnienia porównywalności z latami poprzednimi, na potrzeby założeń przyjęto następujący podział kierunków rozwoju:

- TRANSPORT
- OCHRONA ZDROWIA
- KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE
- SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE
- PROMOCJA I TURYSTYKA
- KAPITAŁ LUDZKI
- EDUKACJA I SPORT
- OCHRONA ŚRODOWISKA
- OBSZARY WIEJSKIE

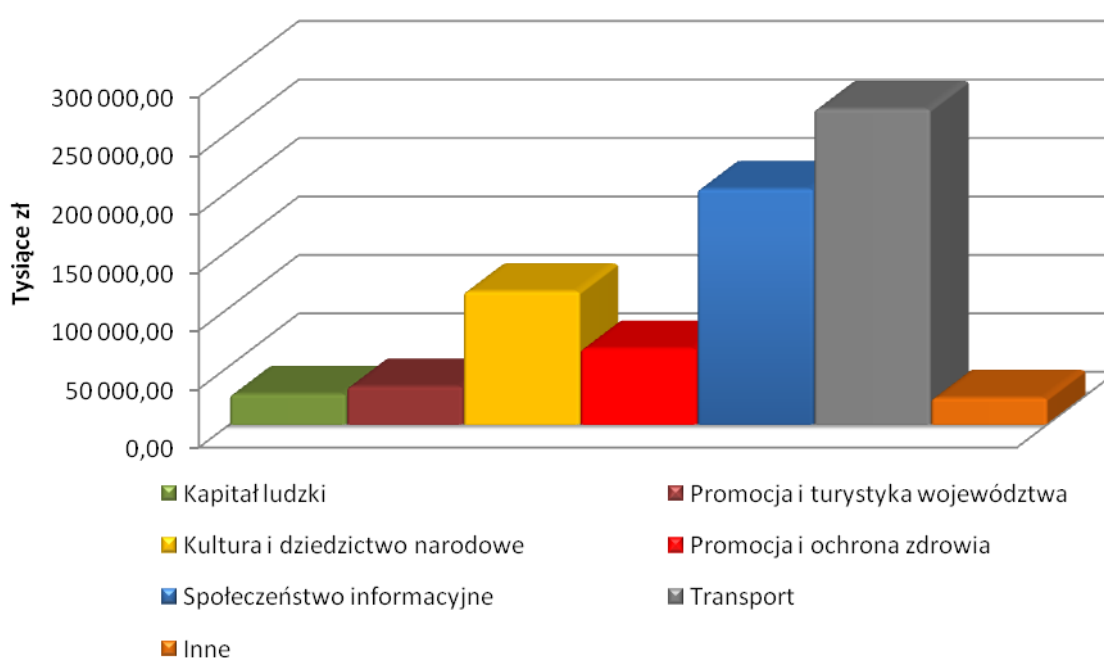
Województwo podlaskie wciąż pozostaje jednym z najsłabiej rozwiniętych regionów Polski, a co za tym idzie również Unii Europejskiej. Oznacza to, iż województwo podlaskie bardziej niż inne regiony wymaga istotnych i konsekwentnych działań prorozwojowych. Działania te muszą przekładać się przede wszystkim na realizację zadań o charakterze inwestycyjnym, zwiększających dostępność jak i atrakcyjność regionu, przyczyniając się do wyrównania obserwowanych dysproporcji.

³ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Uchwała Nr XXXI/374/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 2013-09-09

Potrzeby rozwojowe zostały zdefiniowane w obszarach wsparcia wskazanych jako priorytetowe kierunki rozwoju w celu zapewnienia realizacji wieloletnich planów inwestycyjnych i wielu działań o charakterze nieinwestycyjnym. Opierają się one o realne potrzeby regionu oraz kompetencje Samorządu Województwa Podlaskiego. W oparciu o wyodrębnione kierunki rozwoju - obszary wsparcia - dokonano zestawienia zgłoszonych przez departamenty merytoryczne oraz ich jednostki podległe potrzeb oraz planów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. Zgłoszenia objęły nie tylko przedsięwzięcia już realizowane czy znajdujące się na etapie opracowywania dokumentacji technicznej (w przypadku zadań inwestycyjnych), ale także te, które są dopiero planowane do przygotowania. Zestawienie zostało zatem przygotowane w oparciu o realne potrzeby rozwojowe zgłoszone przez jednostki merytoryczne działające w obrębie swoich zadań.

Potrzeby rozwoju samorządu województwa podlaskiego na rok 2011 w podziale na wyodrębnione obszary wsparcia przedstawia poniższy wykres:

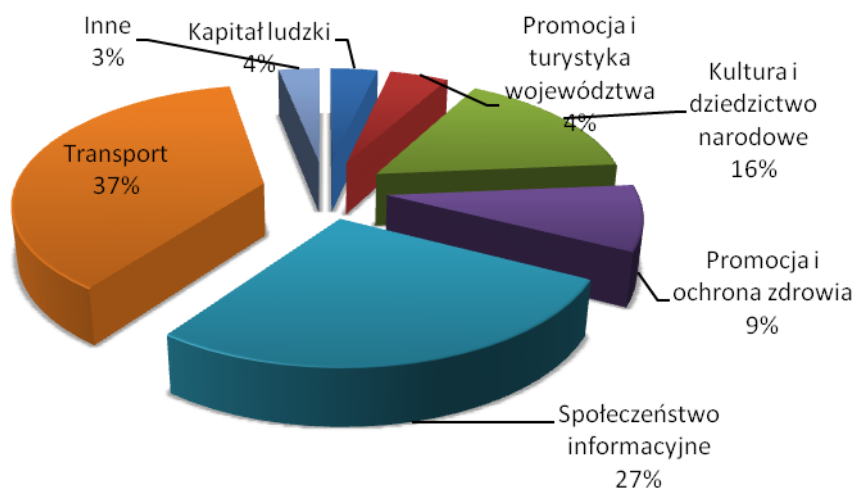
Wykres 6. Potrzeby rozwojowe Województwa Podlaskiego wg kompetencji samorządu województwa w podziale na obszary wsparcia w roku 2014 (w tys. zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Dane w ujęciu procentowym:

Wykres 7. Potrzeby rozwojowe Województwa Podlaskiego wg kompetencji samorządu województwa w podziale na obszary wsparcia w roku 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Tabela 6. Potrzeby rozwojowe Województwa Podlaskiego wg kompetencji samorządu województwa w podziale na obszary wsparcia w roku 2014 (w mln zł)

OBSZAR WSPARCIA	WARTOŚĆ (w mln zł)
Promocja i ochrona zdrowia	65,06
Społeczeństwo informacyjne	201,51
Kultura i dziedzictwo narodowe	71,28
Transport	269,93
Kapitał Ludzki	26,16
Promocja i turystyka	32,66
INNE, w tym	22,91
- Edukacja i sport	14,55
- Ochrona środowiska	1,21
- Obszary wiejskie	7,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Duże dysproporcje wielkości zgłaszanego zapotrzebowania na środki pieniężne pomiędzy jednostkami działającymi w poszczególnych obszarach wsparcia wynikają z jednej strony z różnej charakterystyki poszczególnych obszarów i projektów w nich planowanych i realizowanych, z drugiej zaś z różnego poziomu kompetencji, jakie w danych obszarach przypadają samorządowi województwa, a jakie zostały rozdzielone pomiędzy władzę centralną oraz jednostki samorządowe niższego szczebla.

TRANSPORT

Pomimo znacznych nakładów i licznych projektów realizowanych w regionie mających na celu poprawić stan Infrastruktury drogowej, województwo podlaskie jest Regionem charakteryzuje się jednym z najgorszych poziomów dostępności transportowej w Polsce. W badaniu atrakcyjności inwestycyjnej województw i regionów Polski IBnGR, pod względem dostępności transportowej z 2012 roku, województwo podlaskie zajęło dopiero 14 pozycję; stanowi to jednak duży awans względem poprzedniej edycji tego badania z roku 2011, w którym województwo podlaskie zajmowało ostatnią pozycję w kraju. Niewątpliwie dużym problemem województwa w zakresie transportu jest brak lotniska regionalnego – od czasu uruchomienia lotniska w Lublinie Białystok jest największym miastem w Unii Europejskiej pozbawionym komunikacji lotniczej, a Podlasie obszarem najbardziej oddalonym od lotniska komunikacyjnego. Województwo podlaskie jest także regionem o najrzadszej sieci kolejowej w kraju. Problem stanowi nie tylko niska gęstość sieci kolejowej, ale przede wszystkim problem infrastruktury kolejowej w regionie jest jej bardzo zły stan techniczny, który powoduje, że na znacznej części sieci prędkości maksymalne maleją a czas przejazdu ulega wydłużeniu. Występuje stałe zagrożenie zamykaniem kolejnych linii z przyczyn technicznych oraz likwidacja połączeń.

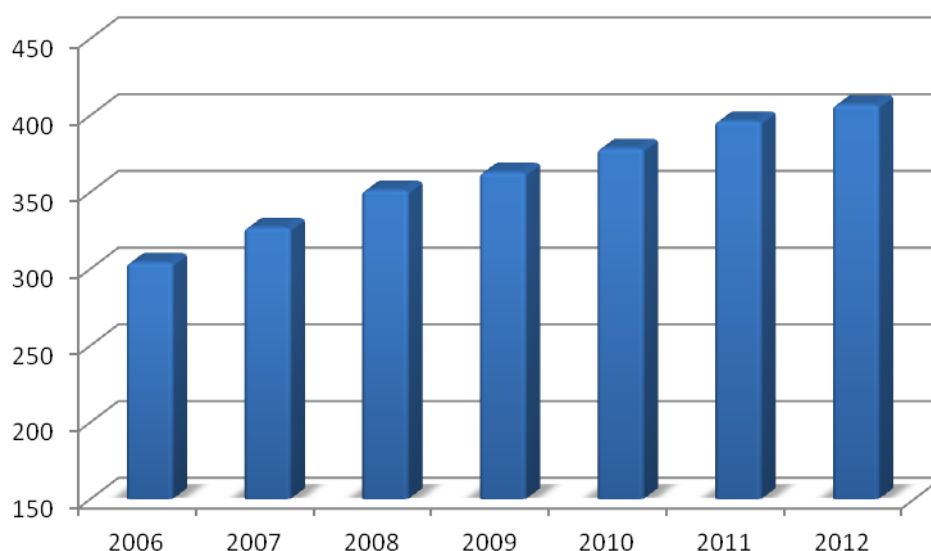
Wykres 8. Stan nawierzchni dróg wojewódzkich w latach 2006-2013

Problem stanowi również jakość dróg krajowych i wojewódzkich. Wg. danych PZDW od roku 2008 odsetek dróg, których stan nawierzchni określa się jako zły lub bardzo zły corocznie zwiększa się. Drogi wojewódzkie o złym lub bardzo złym stanie nawierzchni w 2013 roku stanowią już ponad 30%.

Wśród wskaźników dotyczących komunikacji transportowej jednymi z najbardziej miarodajnych są te, które odnoszą się do obciążenia oraz stanu istniejącej infrastruktury drogowej. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto, że miarodajnym wskaźnikiem świadczącym o stopniu obciążenia wojewódzkiej infrastruktury drogowej jest ilość zarejestrowanych samochodów osobowych w przeliczeniu na 1 km drogi wojewódzkiej. Liczba samochodów osobowych w województwie z roku na rok systematycznie wzrasta, przy stosunkowo stałej ilości i długości dróg wojewódzkich, co ma bezpośrednie przełożenie na duże obciążenie dróg w ruchu wewnętrznym. Ponadto położenie województwa bezpośrednio przy wschodniej granicy kraju z Białorusią (a co za tym idzie wschodniej granicy strefy Shengen), skutkuje ciągłym wzrostem ilości dużych pojazdów towarowych przemieszczających się drogami wojewódzkimi. Od 2008 roku notuje się stały wzrost ruchu pojazdów przez przejścia graniczne (średniorocznie o około 15%); ruch ten w znacznej mierze tworzą duże pojazdy towarowe, które wyjątkowo niekorzystnie wpływają na stan nawierzchni.

Wykres 9. Samochody osobowe w województwie podlaskim w przeliczeniu na 1 km drogi wojewódzkiej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL

Obszar transportu z racji dużej kapitałochłonności oraz złego stanu infrastruktury wojewódzkiej, wykazuje największe zapotrzebowanie na środki finansowe w roku 2014. Ważnym przedsięwzięciem, którego część ma być realizowana w roku 2014 pozostaje planowana *Budowa lotniska regionalnego*. Działanie to pozostaje jednak ciągle w pierwszej fazie realizacji tj. w fazie projektowej, na realizację, której planowane jest

przeznaczenie w sumie 26,36 mln złotych z czego w roku 2014 1,27. Zdecydowanie największa część zapotrzebowania na środki w obszarze transportu na rok 2014 dotyczy inwestycji na drogach wojewódzkich realizowanych przez PZDW. Inwestycje te nie tylko zwiększą dostępność i atrakcyjność inwestycyjną województwa ale również niewątpliwie przyczynią się do zwiększenia jakości życia mieszkańców. Stan infrastruktury drogowej jest czynnikiem warunkującym efektywność powiązań wewnątrzwojewódzkich oraz skomunikowanie z całym systemem krajowym i międzynarodowym. Sieć dróg publicznych województwa podlaskiego bezwzględnie wymaga dostosowania do standardów europejskich, dla poprawy ogólnej dostępności województwa, jak również dla poprawy bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców. Najważniejsze działania, których duża część planowana jest do realizacji w roku 2014 zawiera tabela:

Tabela 7. Największe działania w obszarze transportu

Nazwa działania	Okres realizacji	Koszt całego projektu	Koszty przewidziane w 2013
Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 653 na odcinku: Obejście Krasnopola – Sejny	2012-2012	64 930 828,00 zł	33 441 231,00 zł
Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 645 na odcinku granica województwa – Nowogród wraz z mostem przez rzekę Pisę w miejscowości Morgowniki	2007-2014	72 537 079,00 zł	30 136 445,00 zł
Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 685 na odcinku: Hajnówka – Jelonka	2012-2014	58 894 125,00 zł	29 345 321,00 zł
Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 690 na odcinku: Ostrożany – Siemiatycze	2012-2015	50 000 000,00 zł	23 066 200,00 zł
Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 653 na odcinku: Suwałki – Smolany Dąb	2012-2015	52 000 000,00 zł	23 066 200,00 zł

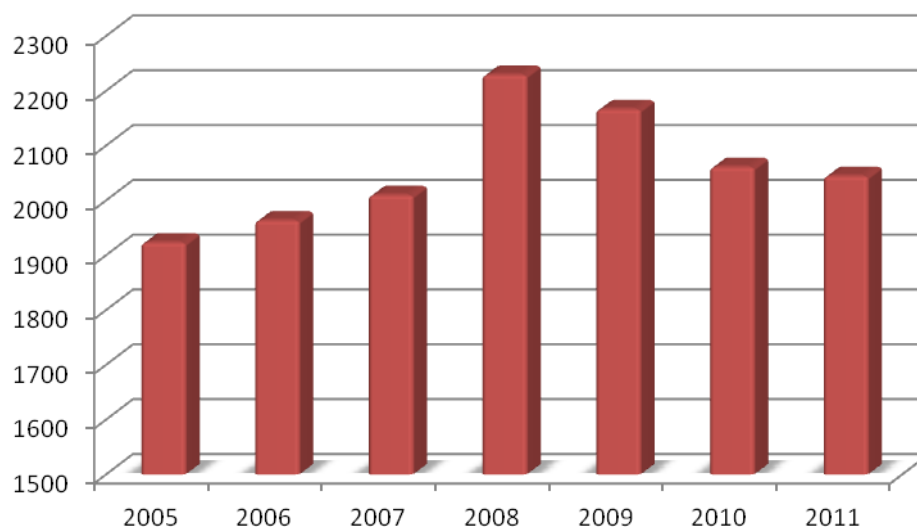
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Podobnie jak w latach poprzednich istotnymi działaniami w obszarze transportu będą również remonty dróg i chodników, których wartość na rok 2014 szacowana jest na 30 mln złotych oraz utrzymanie dróg i obiektów inżynierskich (14,44 mln zł).

OCHRONA ZDROWIA

Sektor ochrony zdrowia, w tym dostęp do usług medycznych i jakość tych usług, charakteryzuje się dużym ładunkiem oddziaływania społecznego, stanowiąc jeden z najważniejszych czynników decydujących o poziomie życia mieszkańców danego regionu. Niestety w obszarze zdrowia brakuje najnowszych danych w Banku Danych Lokalnych GUS. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto, iż najlepszym odzwierciedleniem wielkości obciążenia infrastruktury ochrony zdrowia w województwie będzie wskaźnik odnoszący liczbę osób leczonych na oddziałach w szpitalach ogólnych do liczby ludności.

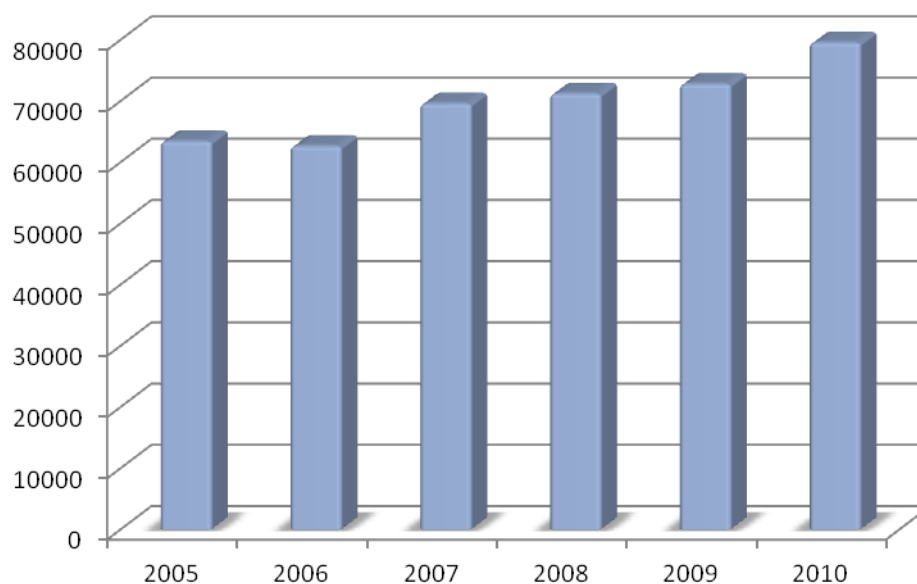
Wykres 10. Leczeni na oddziałach w szpitalach ogólnych w województwie podlaskim na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Po 2008 roku odnotowujemy zmniejszanie się liczby osób leczonych na oddziałach w szpitalach ogólnych. Statystyka ta ma charakter jeszcze bardziej pozytywny zważywszy na fakt, iż przyrost naturalny (pomimo iż ciągle negatywny) w ostatnich latach wykazuje tendencję zwykłą. Nie można więc przypisać zmniejszenia się liczby leczących się szpitalnie w województwie zmniejszaniu się liczby ludności.

Wykres 11. Porady udzielone w ambulatoryjnych zakładach opieki zdrowotnej na 10 tys. mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednocześnie znacząco zwiększył się udział porad udzielanych pacjentom w ambulatoryjnych zakładach opieki zdrowotnej. Warto mieć zatem na uwadze, że liczba osób leczonych na oddziałach w szpitalach ogólnych nie reprezentuje pełnego zapotrzebowania mieszkańców województwa na świadczenia z zakresu usług medycznych. Sektor ochrony zdrowia niewątpliwie nadal będzie wymagał stałych oraz istotnych nakładów finansowych w celu dostosowania go do wymogów Unii Europejskiej, a przede wszystkim w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców województwa.

Obszar ochrony zdrowia jest istotny przede wszystkim ze względu na jakość życia mieszkańców województwa podlaskiego i panujące w nim warunki społeczne. Obszar ten wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych związanych z koniecznością dostosowania warunków funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej do standardów i wymogów Unii Europejskiej⁴. W roku 2014 największe inwestycje dotyczące wojewódzkich placówek ochrony zdrowia realizowane będą w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. J. Śniadeckiego w Białymstoku:

Tabela 8. Działania planowane w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. J. Śniadeckiego w 2014 roku

Nazwa działania	Okres realizacji	Koszt całego projektu	Koszty przewidziane w 2014
Przebudowa i rozbudowa budynku nr 7 i 8 - przeniesienie oddziałów Ginekologiczno Położniczych	2014	12 767 000,00 zł	12 767 000,00 zł
Przebudowa, i rozbudowa bud. Nr 1/1A/1B Rozpoczynamy od przychodni i budynków 1A i 1B	2014-2015	16 130 000,00 zł	8 000 000,00 zł
Przebudowa, bud. Nr 9 na potrzeby apteki przyszpitalnej oraz archiwa rozbudowa budynku o szyb windy	2014	3 900 000,00 zł	3 900 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Wśród pozostałych dużych działań modernizacyjnych znajdują się:

Tabela 9. Duże działania w innych szpitalach wojewódzkich w 2014

Nazwa działania	Okres realizacji	Koszt całego projektu	Koszty przewidziane w 2014
Modernizacja infrastruktury Białostockiego Centrum Onkologii w celu podniesienia efektywności świadczonych usług - wkład własny do projektu RPO WP	2011-2014	45 635 685,00 zł	4 066 144,00 zł
Dokończenie remontu i adaptacja pomieszczeń Szpitala Wojewódzkiego im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łomży	2013-2014	12 500 000,00 zł	3 000 000,00 zł

⁴Bliżej: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej.

Modernizacja i Przebudowa Bloku Operacyjnego wraz z zakupem aparatury i sprzętu medycznego na potrzeby Bloku Operacyjnego Szpitala Wojewódzkiego im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach"

2013-2014

10 050 000,00 zł

2 800 000,00 zł

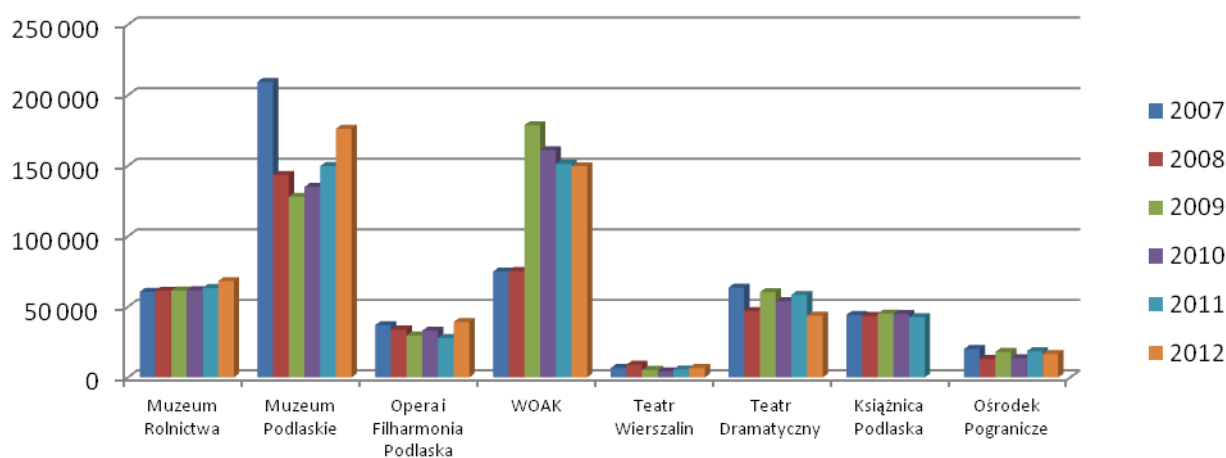
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Warto również zaznaczyć, iż duży projekt związany bezpośrednio z obszarem ochrony zdrowia *Podlaski System Informacyjny e-Zdrowie* o wartości 61,98 mln zł (z czego 49,76 mln zł w roku 2014) realizowany jest w ramach obszaru społeczeństwo informacyjne.

KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE

Samorząd wojewódzki jest obecnie organizatorem dla ośmiu wojewódzkich samorządowych instytucji kultury (Teatr Dramatyczny, Teatr Wierszalin, Opera i Filharmonia Podlaska, Książnica Podlaska, Muzeum Podlaskie, Muzeum Rolnictwa, Ośrodek Pogranicze w Sejnach, WOAK). Zapewnia im jednocześnie środki finansowe niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia działalności kulturalnej oraz do utrzymania obiektu, w którym ta działalność jest prowadzona.

Wykres 12. Liczba użytkowników instytucji kulturalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na działania w obszarze kultury i dziedzictwa narodowego składa się znaczna ilość różnych zadań o charakterze nieinwestycyjnym związanych z bieżącym funkcjonowaniem instytucji kultury, oraz projektów związanych z ich modernizacją. Zdecydowanie największych środków w tym obszarze wymaga zapewnienie funkcjonowania instytucji Opera i Filharmonia Podlaska Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku. Na realizację polityki kulturalnej województwa poprzez OiFP zgłaszana jest przeznaczona zostanie w roku 2014 ponad 27 mln zł (środki te będą pochodzić zarówno z budżetu województwa jak i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz budżetu Miasta Białostok a także z przychodów samej instytucji), przy czym 13 mln

zł z budżetu samego samorządu województwa. Inne instytucje kultury, które powinny być przeznaczone na ich funkcjonowanie zostaną znaczne środki finansowe w roku 2014 to: Książnica Podlaska (9,37 mln zł), Muzeum Podlaskie w Białymstoku (8,88 mln zł) oraz Teatr Dramatyczny im. A. Węgierki (6,09 mln zł).

Z uwagi na fakt, iż obszar instytucjonalny jest dość zróżnicowany, na potrzeby *Założeń* jako odzwierciedlenie znaczenia kultury przyjęto ogólny wskaźnik przedstawiający liczbę osób korzystających z dóbr instytucji kulturalnych⁵. Dane wskazują na duże różnice w wartościach bezwzględnych, jednak istotne znaczenie ma rodzaj oferty, siedziba czy skala oddziaływania, przy czym od 2009 obserwuje się w pewnych obszarach spadek liczby użytkowników. Częściowo wynikać to może ze zmiany zachowań mieszkańców spowodowanej postawą zachowawczą wobec globalnego kryzysu ekonomicznego. Mimo to w każdym roku z przedziału 2007 – 2010 ponad 30% mieszkańców województwa przynajmniej raz w roku gościło w teatrze bądź instytucji muzycznej. Z drugiej strony wciąż nieuwzględnione są w ogólnodostępnych danych wyniki odwołujące się do osób korzystających z oferty samej Opery, z oferty której w ciągu pierwszego roku działalności skorzystało ponad 200 tys. osób.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

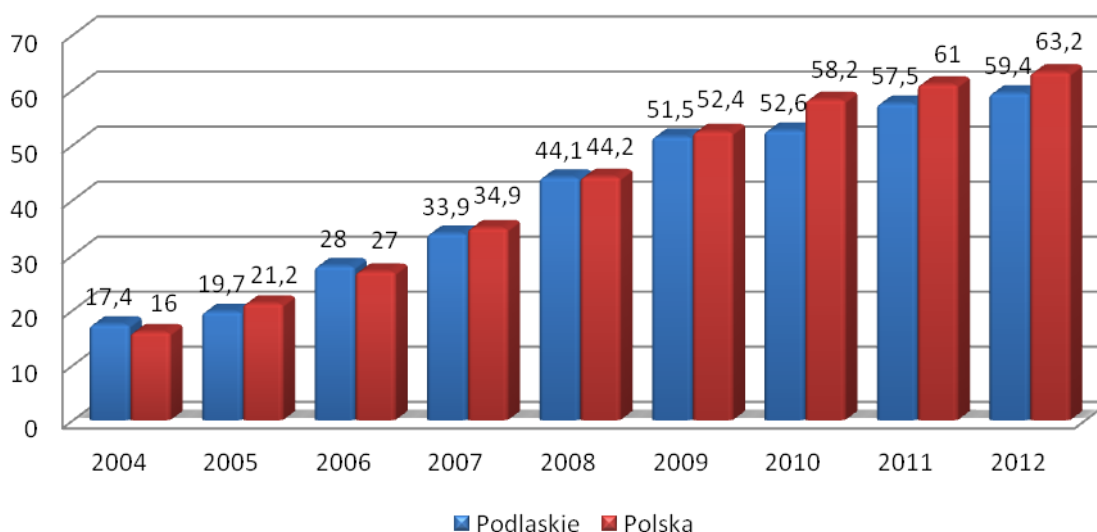
Jednym ze wskaźników opisujących społeczeństwo informacyjne jest dostęp do Internetu. W obecnej chwili w znacznej mierze decyduje on o tworzeniu warunków budowania społeczeństwa otwartego – możliwości pozyskiwania informacji, wyrażania opinii i porozumiewania się. Coraz częściej Internet jest również drogą realizacji usług i transakcji gospodarczych przez osoby prywatne i przedsiębiorców. Przestrzeń wirtualna, umiejętności i możliwości korzystania z jej zasobów są wyznacznikiem rozwoju społeczności.

Na potrzeby *Założeń* proponujemy przyjęcie wskaźnika wyposażenia gospodarstw domowych w sprzęt pozwalający na dostęp do Internetu jako wyraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego – potrzeb, umiejętności, dostępności komunikacyjnej i możliwości realizacji usług drogą elektroniczną.

Projekty wdrażane przez samorząd województwa oraz samorządy gmin i powiatów z jednej strony poprzez budowę szkieletowej sieci szerokopasmowej tworzą mieszkańcom większe możliwości dostępu do Internetu, z drugiej strony umożliwiają świadczenie i realizację usług drogą elektroniczną. Komplementarność i skala realizowanych w regionie przedsięwzięć powinny wpłynąć na efektywność rozwiązań i jednolity sposób dostępu do usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną niezależnie od miejsca zamieszkania.

⁵ Ze względu na konieczność zachowania porównywalnej metodologii odwołano się do danych z każdej z instytucji stosując indywidualne podejście: WOAK (uwzględnia uczestników Podlaskiej Oktawy Kultur), Teatr Wierszalin (liczba widzów ogółem, w tym w przedstawieniach wyjazdowych), Teatr Dramatyczny (liczba widzów ogółem), Książnica Podlaska (czytelnicy), Ośrodek Pogranicze (uczestnicy stałych i pozostałych form działalności), Muzeum Rolnictwa (liczba zwiedzających), Muzeum Podlaskie (liczba zwiedzających), Opera i Filharmonia Podlaska (ilość słuchaczy).

Wykres 4. Gospodarstwa domowe wyposażone w komputery z dostępem do Internetu (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne wskazują na rosnący udział gospodarstw domowych z dostępem do Internetu w województwie podlaskim. Natomiast różnica w wartości tego wskaźnika pomiędzy naszym regionem a wartością średnią dla Polski pozostaje nadal niekorzystna.

Informatyczne projekty infrastrukturalne realizowane przez samorząd regionalny i samorządy gmin stanowią szansę na zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w regionie, a przez to jego rozwój. Urzeczywistnianie idei społeczeństwa informacyjnego wymaga dalszej konsekwentnej realizacji zapisów programu e-Podlaskie, współpracy instytucji z przedsiębiorcami, koordynacji działań i promocji dobrych praktyk z zakresu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Pomimo iż ilość projektów realizowanych w obszarze społeczeństwa informacyjnego w przyszłym roku jest stosunkowo niewielka to są to w dużej mierze duże projekty o znacznej wartości, których realizacja jest bardzo istotna dla rozwoju województwa podlaskiego. Stąd też obszar społeczeństwa informacyjnego jest drugim po obszarze transportu pod względem zapotrzebowania na środki finansowe. Największym projektem realizowanym w tym obszarze, którego znaczna część przypada na rok 2014 jest systemowy projekt *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej w województwie podlaskim*, całkowita wartość projektu to ponad 250 mln zł a część planowana do realizacji w przyszłym roku wynosi ponad 90 mln zł. Pozostałe duże projekty z obszaru społeczeństwa informacyjnego to: Projekt *Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego- cz II, Administracja samorządowa* (60,5 mln zł w roku 2014) oraz *Podlaski System Informacyjny e-Zdrowie*, którego koszty przewidziane na rok 2014 wynoszą blisko 50 mln zł. Projekty realizowane w obszarze społeczeństwa informacyjnego będą miały znaczny wpływ zarówno na atrakcyjność inwestycyjną regionu jak i na poziom życia ludności.

PROMOCJA I TURYSTYKA

Działania samorządu realizowane w obszarze promocji i turystyki województwa to przede wszystkim kampanie promocyjne i wydarzenia medialne wchodzące m.in. w skład projektu „Podlaskie – odwieczna potrzeba natury” (7,04 mln zł w 2014 r.). Istotnym projektem o charakterze inwestycyjnym, którego zakończenie planowane jest w roku 2014, jest realizowana przy wsparciu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego za pomocą Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego „Budowa elektrycznego wyciągu nart wodnych na Jeziorze Szelment Wielki wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz ścianką i parkiem linowym”. Koszty realizacji na rok 2013 szacowane są na około 1,5 mln zł (a koszt całego projektu to ponad 10 mln zł). Inwestycja niewątpliwie wpłynie pozytywnie na atrakcyjność turystyczną województwa. Największe znaczenie finansowe w obszarze promocji i turystyki województwa podlaskiego ma projekt „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej” finansowany w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, który obejmuje swym zasięgiem województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie oraz podkarpackie. Całkowita wartość projektu w województwie podlaskim wynosi prawie 59 mln zł, a koszt planowanych wydatków w 2014 szacowany jest na poziomie 21,79 mln zł.

KAPITAŁ LUDZKI

Działania przewidziane do realizacji przez Samorząd Województwa z zakresu wspierania kapitału ludzkiego to przede wszystkim kwestie związane z realizacją Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przez Departament EFS UMWP oraz Wojewódzki Urząd Pracy. Roczny Plan Działania Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na rok 2014 wynosi 11,37 mln zł. W 2014 roku Wojewódzki Urząd Pracy realizował będzie między innymi następujące duże projekty:

Tabela 10. Większe projekty realizowane przez WUS w obszarze kapitału ludzkiego w 2014 roku

Nazwa działania	Okres realizacji	Koszt całego projektu	Koszty przewidziane w 2014
Projekt pt. "Przedsiębiorczość przepisem na sukces"	2013 - 2015	4 468 660,00 zł	4 151 060,00 zł
Projekt pt. PWP "Przelamać bariery"	2013 - 2015	1 755 250,00 zł	1 146 500,00 zł
Projekt pt. "Podlaskie Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych"	01.07.2008-31.03.2014	4 809 091,11 zł	495 138,78 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z departamentów UMWP

Poza tym znaczna część środków dotyczyć będzie Wypłaty świadczeń z FGŚP zgodnie z ustawą o ochronie roszczeń pracowniczych 4,2 mln zł.

Stosunkowo mała ilość środków przeznaczanych na obszar Kapitał ludzki i rynek pracy w żadnym wypadku nie oznacza małego znaczenia tego obszaru dla rozwoju województwa. Sytuacja ta wynika natomiast z nieinwestycyjnego charakteru większości realizowanych i planowanych działań (które tym samym nie są zbyt kapitałochłonne), przybierających postać szkoleń, warsztatów, a także wspierania pracowników, bezrobotnych i przedsiębiorców zakładających działalność gospodarczą

INNE

Edukacja i sport: Projekty realizowane przez samorząd województwa w obszarze edukacji i sportu to przede wszystkim działania nieinwestycyjne mające poprawić jakość kształcenia oraz wspierać najzdolniejszą młodzież województwa i zapewnienie równego dostępu do usług edukacyjnych dla wszystkich mieszkańców województwa. Obszar ten w roku 2014 dominują działania związane z dwoma projektami stypendialnymi tj.: *Stypendia dla doktorantów województwa podlaskiego* którego całkowita wartość wynosi 9 mln zł z czego prawie cała kwota realizacji przypadać będzie na rok 2014 oraz *Wsparcie stypendialne dla uzdolnionych uczniów 2013-2014*. Należy zaznaczyć, że realizacja dużych projektów z zakresu rozbudowy Infrastruktury sportowej, będzie utrudniona w przyszłej perspektywie finansowej z racji braku wsparcia dla tego typu projektów przez Komisję Europejską.

Ochrona środowiska: Obszar ochrony środowiska nie wykazuje relatywnie najmniejsze zapotrzebowanie na środki w roku 2014. Należy jednak zauważyć, że większość bezpośrednich inwestycji zawartych w dokumentach strategicznych dotyczących ochrony środowiska realizowana jest przez jednostki takie jak gminy czy powiaty, bądź powołane przez nich podmioty. Natomiast zadania leżące w gestii samorządu to, oprócz zadań strategicznych, m. in.: małe inwestycje w ochronę fauny i flory województwa, przeprowadzanie kampanii i konkursów promujących postawy proekologiczne. Większość działań z zakresu ochrony środowiska w 2014 roku to niewielkie działania realizowane przez parki narodowe i krajobrazowe.

Obszary wiejskie: Do kategorii obszary wiejskie zaliczono jedynie trzy działania przewidziane na rok 2014. Dwa działania dotyczą programów operacyjnych realizowanych na szczeblu lokalnym przez departamenty UMWP tj.: *Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013*, którego wartość na rok 2014 wyniesie 990 tys. zł oraz *Pomoc Techniczna Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013* (4,13 mln zł w roku 2014). Trzecim działaniem w kategorii obszary wiejskie jest *Realizacja Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2015* (2,02 mln zł w roku 2014).

PODSUMOWANIE

Założenia polityki społeczno-gospodarczej Województwa Podlaskiego na 2013 rok są dokumentem, którego zadaniem jest wspieranie procesów decyzyjnych odnoszących się do planowania wydatków budżetowych. Przedstawiają bieżącą wykładnię przedsięwzięć i działań znajdujących się w kompetencji Samorządu Województwa Podlaskiego, uwzględniając tym samym bieżące potrzeby społeczeństwa.

W dokumencie wskazano zgłoszone przez departamenty merytoryczne oraz jednostki organizacyjne samorządu wojewódzkiego przedsięwzięcia inwestycyjne i nieinwestycyjne, planowane do realizacji w najbliższej perspektywie czasowej. Dodatkowo zaprezentowana została sytuacja finansowa województwa w latach 2007 - 2012 oraz przedstawiono wieloletnią prognozę finansową do roku 2020.

Po analizie potrzeb inwestycyjnych i nieinwestycyjnych można wysnuć wniosek iż podobnie jak w latach ubiegłych największe zapotrzebowanie na środki wykazuje obszar transportu. Wielkość ta wzrosła ze 181,4 mln zł w roku 2013 do 269,93 mln zł w roku 2014. Sytuacja ta wynika z ciągle niezadawalającej jakości Infrastruktury na terenie województwa. Wzrosła również wielkość zapotrzebowania na środki w obszarze społeczeństwa informacyjnego z 149,56 mln zł w roku 2013 do 201,51 mln zł w roku 2014. Dzieje się tak dla tego, iż wiele długoletnich i znaczących projektów realizowanych w tym obszarze takich jak Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego- cz II, Administracja samorządowa i Podlaski System Informacyjny e-Zdrowie, wchodzi w 2014 roku w kluczową fazę realizacji. Stosunkowo niezmienny poziom zapotrzebowania na środki w odniesieniu do lat ubiegłych zgłasza obszar kultury i dziedzictwa narodowego (72,25 mln zł w roku 2013 i 71,28 mln zł w roku 2014). Oznacza to, iż znaczna ilość instytucji kultury pozostająca pod nadzorem samorządu województwa generuje rokrocznie stosunkowo stałe koszty bieżącej działalności i inwestycyjne. Należy przy tym pamiętać iż tylko niewielka ilość zapotrzebowania na środki zaspokajana będzie z budżetu województwa podlaskiego. Znaczna część pozyskana będzie ze źródeł zewnętrznych, przede wszystkim z programów operacyjnych Unii Europejskiej a także z innych dotacji. W poniższej tabeli przedstawiono orientacyjne zestawienie zgłaszanego zapotrzebowania na środki na lata 2013 i 2014 w czterech największych obszarach oraz środków planowanych na poszczególne obszary w roboczym budżecie województwa na 2014.

Tabela 11. Zestawienie, zapotrzebowanie na środki i budżet na rok 2014 (w mln zł)

Obszar	Zapotrzebowanie zgłaszane na środki		Budżet 2014*
	2013	2014	
Transport	181,40	269,93	31,58
Społeczeństwo informacyjne	149,56	201,51	11,17
Zdrowie	105,51	65,06	64,68
Kultura i dziedzictwo narodowe	72,25	71,28	44,72

* - Środki własne + subwencje

Mając na uwadze przedstawione w *Założeniach* ukierunkowanie potrzeb rozwojowych pamiętać należy, że ostateczny kształt budżetu Województwa Podlaskiego na kolejne lata będzie zdeterminowany zmieniającymi się warunkami ekonomicznymi, w szczególności spowolnieniem gospodarczym w Polsce czy kryzysem finansowym i gospodarczym w innych krajach, przede wszystkim państwach członkowskich Unii Europejskiej. Niezwykle istotne przy kreowaniu polityki społeczno-gospodarczej na następne lata będą również zmiany wynikające z prac nad nową perspektywą finansową UE po 2013 roku oraz konieczność planowania budżetu w sposób umożliwiający zachowanie zdolności budżetowych pod kątem współfinansowanie projektów w ramach kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

Spis tabel

Tabela 2. Dochody Województwa Podlaskiego według źródeł ich pochodzenia (wykonanie) w tys. zł	s. 5
Tabela 2. Tempo zmian w dochodach Województwa Podlaskiego według źródeł w latach 2007-2012 (w %)	s. 5
Tabela 3. Realizacja budżetu Województwa Podlaskiego w podziale na dochody i wydatki (wykonanie) w tys. zł	s. 6
Tabela 4. Wieloletnia prognoza finansowa budżetu Województwa Podlaskiego (w tys. zł)	s. 11
Tabela 5. Dochody Województwa Podlaskiego (wykonanie) w latach 2009-2012 według źródeł ich pochodzenia w tys. PLN	s. 13
Tabela 6. Potrzeby rozwojowe Województwa Podlaskiego wg kompetencji samorządu województwa w podziale na obszary wsparcia w roku 2014 (w mln zł)	s. 20
Tabela 7. Największe działania w obszarze transportu	s. 24
Tabela 8. Działania planowane w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. J. Śniadeckiego w 2014 roku	s. 27
Tabela 9. Duże działania w innych szpitalach wojewódzkich w 2014	s. 27
Tabela 10. Większe projekty realizowane przez WUS w obszarze kapitału ludzkiego w 2014 roku	s. 31
Tabela 11. Zestawienie, zapotrzebowanie na środki i budżet na rok 2014	s. 34

Spis wykresów

Wykres 5. Dochody Województwa Podlaskiego wg. źródeł ich pochodzenia (wykonanie) w tys. zł	s. 4
Wykres 6. Realizacja budżetu Województwa Podlaskiego w podziale na dochody i wydatki (wykonanie) w tys. zł	s. 6
Wykres 7. Budżet Województwa Podlaskiego w podziale na dochody i wydatki w tys. zł (plan budżetu na 21.12.2012 oraz po zmianach na dzień 25.06.2013)	s. 8
Wykres 4. Struktura dochodów wykonanych w ciągu I półrocza 2013 roku	s. 9
Wykres 5. Wieloletnia prognoza finansowa budżetu Województwa Podlaskiego (w tys. zł)	s. 10
Wykres 6. Potrzeby rozwojowe Województwa Podlaskiego wg kompetencji samorządu województwa w podziale na obszary wsparcia w roku 2014 (w tys. zł)	s. 19
Wykres 7. Potrzeby rozwojowe Województwa Podlaskiego wg kompetencji samorządu województwa w podziale na obszary wsparcia w roku 2014	s. 20
Wykres 8. Stan nawierzchni dróg wojewódzkich w latach 2006-2013	s. 22
Wykres 9. Samochody osobowe w województwie podlaskim w przeliczeniu na 1 km drogi wojewódzkiej	s. 23
Wykres 10. Leczeni na oddziałach w szpitalach ogólnych w województwie podlaskim na 10 tys. ludności	s. 25
Wykres 11. Porady udzielone w ambulatoryjnych zakładach opieki zdrowotnej na 10 tys. mieszkańców	s. 26
Wykres 12. Liczba użytkowników instytucji kulturalnych	s. 28
Wykres 8. Gospodarstwa domowe wyposażone w komputery z dostępem do Internetu (w %)	s. 29